

I.

De ontmoeting op den grindweg.

Een lange koude nacht, stond den korten grauwen Decemberdag te vervangen. Daar breekt nog eens, vóór het ter kimme dalen, de zon door het dichte wolkenfloers heen, en werpt een schitterenden gloed over de met sneeuw bedekte velden. Prachtig schouwspel! Dat spreekt van de liefde des Almachtigen: dat roept - zie, en gevoel!

'Wonderbaar schoon!' sprak een voetganger bij zich zelve, die, in een warme kleeding gestoken, een oogenblik zijn snellen tred vertraagde, om het zoo even vermelde natuurtooneel nauwkeuriger te kunnen gadeslaan.

'Prachtig! schoon!' zei hij nogmaals bijna overluide, doch zich omwendend, teneinde ook naar dien kant een onderzoekenden blik te werpen, blies hem de fijne Noordoostewind zoo scherp in het aangezicht, dat hij met de woorden: 'Ontzettend koud!' zijn ooren dieper in de kraag van zijn overjas stak, de bouffante nog wat vaster toehaalde, en zoo, met verhaasten tred, zijn tocht langs den grindweg naar het naburige dorp H. vervolgde.

Met verschillende gewaarwordingen vervuld, en snel voorttredende, had hij verder het wintertooneel rondom zich slechts weinig gadeslagen, en, het voetpad door de hoog opgepakte sneeuw vervolgend, zag hij niet hoe de gulden avondgloed had opgehouden de besneeuwde boomen en velden te kleuren terwijl de vale tint van den nacht al meer en meer het daglicht verving, en hoorde hij, door zijn eigen krakenden tred, de schreden niet van een uiterst armoedig gekleed manspersoon, die voor eenige oogenblikken het erf eener aanzienlijke hoeve van terzijde was afgekomen, en hem nu als op den voet volgde.

"'t Is koud, heerschap!' klonk het nu eensklaps achter den eersten voetganger, waardoor deze zich ontsteld omwendde, en den spreker in het verkleumde aangezicht zag.

[p. 2]

'Dat verzeke ik je,' antwoordde hij, en zich van den schrik der onverwachte toespraak herstellend, ging hij op het smalle voetpad een weinig terzij om zijn volgman den voorgang te gunnen, 't geen hem in elk geval aangenamer was.

De tweede wandelaar scheen echter geen lust te gevoelen om voorbij te gaan en alleen zijn weg te vervolgen, want het terzij gaan van zijn voorganger als een uitnoodiging om nevens hem te komen aanmerkend, deelde hij het gezegde smalle sneeuwpad met den welgekleeden wandelaar, waardoor deze telkens genoodzaakt was in de opgehoopte sneeuw te stappen.

"'t Is op doodvriezen af, heerschap!' hernam de man, terwijl hij op een trippeldrafje, hard stappend, den heer getrouw terzijde bleef.

Het heerschap, weinig ingenomen met zijn nieuwen tochtgezel, antwoordde niet, maar nam hem van terzijde nauwkeurig in oogenschouw. Die plunje zag er ongelukkig uit. Het opperstuk, dat noch rok noch jas noch buis kon genoemd worden, was zoodanig gelapt en gehavend, dat zijn ware afkomst of kleur zelfs niet meer te gissen was; de broek die den man veel te kort was, scheen wel de aflegger van een meer bemiddelde te zijn, althans het goed, ofschoon een zomerstof en ook danig verschoten, was zeker fijn en in zijn soort sterk te noemen; wat de verwarming van dat stuk betrof,

die zal zeker veel te wenschen hebben overgelaten, want luchtig fladderde het om de - door een winkelhaak zichtbare - ongedekte beenen, terwijl 's mans bloote voeten voorts in een paar met hooi gevulde klompen staken. Het hoofd was gedekt met een versleten stuk van een aardappelzak, waarvan de punten om den hals waren zaamgeknoopt.

'Nee, 't is vreeselijk!' vatte de arm gekleede, niet afgeschrikt door het zwijgen van zijn tochtgenoot, nogmaals het woord op: 'Ik zeg dat 't vreeselijk is; als je niets in 't lijf en haast niets er aan hebt, en 't zoo koud is dat men zich niet eens warm kan loopen.'

'Ja, ja,' was nu het antwoord van den welgekleede: 'dat is verschrikkelijk.'

'Begrijpen en verstaan kun je 't;' hernam de man met het zomerbroekje: 'maar gevoeld of ondervonden heb je 't zeker nooit heerschap?' en vragend zijn gezelschap aanzien, sloeg hij de koude ongedekte handen tegen het lichaam.

't Moet zeker hard zijn;' antwoordde het heerschap ontwijkend.

'Hard - hard!' hernam de man, bitter lachend: 'je moest 't eens even probeeren! Geef mij die warm gevoerde overjas maar, als je 't voelen wilt, dan kun je mijn buis toe krijgen.'

Een wonderlijk gevoel van - vrees beekroop den gevraagde; dat gezelschap begon hem in het geheel niet aan te staan, en hij gevoelde groot berouw over de onvoorzichtigheid, dat hij zonder eenig verdedigingsmiddel, in zulk een slechten tijd, bij zulk een strenge

[p. 3]

koude en bij den invallenden avond, zich alleen op een eenzamen en zelfs, bij gerucht, onveiligen weg had gewaagd. Van terzijde hield hij den steeds voorttrippelenden man in het oog, en een weinig zijn tred inhoudend, gaf hij hem tevens den voorgang, terwijl hij, zijn vrees willende bedekken, half lachend zeide: 'Wel, je doet mij daar een aardigen voorslag. 't Zou een vreemde wereld worden indien hij die één jas had, haar aan een ander moest geven die er geen had.'

De schamel gekleede bleef altijd op hetzelfde trippeldrafje, zonder te antwoorden, doorklotsen. Wonderlijke denkbeelden gingen hem door het brein. Na nog eenige oogenblikken zwijgens, bleef hij eensklaps staan, en, schuin achter zich het heerschap aanzien, riep hij op een akelig scherpen toon: 'Vreemde wereld!....?' doch zich merkbaar geweld aandoende, zette hij zich weder in beweging en klotste voort.

De eigenaar der warme kleeding, ontstelde nog meer toen hij den arme op dien vreemden toon zijne woorden hoorde herhalen. Het eenige middel om zich van den onrustwekkenden reismakker te ontslaan was, hem een flink geldstuk in de hand te stoppen; tot dat einde zou hij evenwel zijn welvoorzienige porte-monnaie moeten te voorschijn halen, en - wie waarborgde hem dan dat niet de geheele inhoud prijs zou zijn, zoowel de gelden van hem zelve, als de driehonderd gulden aan bankpapier die hij voor een zijner vrienden aan den ontvanger van H. - waar hij eenige dagen ging doorbrengen - moest overhandigen. - Neen, 't scheen hem geraden het geld maar buiten spel te laten, want, moest die porte-monnaie worden uitgehaald, dan kon de gouden horloge ketting, waaraan een dito uurwerk zat, ook wel gevaar loopen van begeerig beschouwd en dreigend geëischt te worden. De noodzakelijkheid inziende om den ongelukkige in een goede stemming te brengen, zonder zijn geld te wagen, deed het heerschap besluiten, om door woorden te beproeven wat hij door geld gereeder zou hebben erlangd; en, den armen tochtgenoot op nieuw terzijde tredend sprak hij op ernstigen toon: 'Waarlijk, ik heb medelijden met je, goeje vriend. Hoe gaarne zou ik je iets

geven zoo ik er toe in staat was; doch je begrijpt, van mijn kleeren kan ik mij bezwaarlijk ontdoen, en geld....' hier hield de spreker op, de logen wilde hem nog niet van de lippen.

Toen de klotsende gezel het woord geld hoorde uitspreken, zag hij het heerschapp van terzijde nogmaals veelbeteekenend aan, en herhaalde vragend: 'Geld....?'

'Ja, zie-je,' hernam de voorlaatste spreker: 'hoe gaarne ik je iets zou geven, zoo is 't mij onmogelijk, want ik zelf, zie-je, ik zelf heb - niets; maar....'

'Maar?' herhaalde de man.

[p. 4]

'Maar,' hernam de, 'ook niets bezittende': 'een wijs en liefderijk God geeft ieder sterveling op aarde zijn bescheiden deel. Den een schenkt hij schatten, een ander dagelijksch brood, terwijl velen weder met armoede of gebrek moeten worstelen.'

'Gebrek!' riep de man, met akelige oogen zijn nevenman aanziende, terwijl hij van den trippelenden gang in den geregelden stap overging: 't is waar,' vervolgde hij: 'gebrek lijden er zoo velen; ook ik lijd met de mijnen armoede en bitter gebrek. - 't is waar, 't is waar, - God geeft elk zijn deel. Den groote geeft Hij geld, den geringe onthoudt Hij zelfs het noodigste. Maar - zoowel als Hij den leeuw en den tijger krachten geeft om hun buit te bemachtigen, zoo heeft Hij den arme, in tijd van nood, ook de wapens geschonken om datgene te nemen wat hem wreedaardig onthouden wordt;' en bij deze laatste woorden glinsterden de oogen des armen, en balde hij de gespierde doch vermagerde handen zoo veelbeteekenend, dat de inderdaad meewarige doch al te vreesachtige tochtgenoot, verschrikt een schrede achterwaarts deed, waardoor hij op een bevrozen sneeuw-verhevenheid terecht kwam, uitgleed en achterover viel.

't Was gaande weg reeds meer dan schemerdonker geworden, en niets brak de heerschende stilte in den omtrek af dan het geluid van een naderend schelletje, welks geklingel echter door den angstkreet: 'Help! moord!' uit den mond des nederliggenden, weldra verdoofd werd.

'Moord, moord!' bromde de man die honger had en tot beviezens toe koud was, met een pijnlijken lach; 'moorden..... O God!'..... en nogmaals beschouwde hij, zonder eenige beweging, den steeds moord en hulp roependen vreemdeling. - Deze het ergste vreezend en slechts op redding bedacht, zocht weer op de been te komen teneinde dan het hazenpad te kiezen, dewijl hij met zijn lederen schoeisel toch zeker op den klompenman het veld zou behouden. Een oogenblik staakte hij dus zijn hulpgeschreeuw, en duidelijk klonk nu het geluid van het reeds genoemde schelletje ook onzen noodlijdenden voetganger in de ooren. Deze op zijn weg terugziende, en het postkarretje ontwarend 't welk reeds op kleinen afstand genaderd was, bedacht zich even; smeed toen haastig de klompen van de voeten; nam ze in de handen, en verwijderde zich blootsvoets zoo hard hij loopen kon van de plek, waar het postkarretje weldra den bevenden voetganger bereikte, en waarvan de postiljon hem gaarne voor een drinkgeld tot aan het nabijzijnde H. medenam.

[p. 5]

'Daar is menheer Bar uit O.,' zei de dienstmaagd van den ontvanger Wester, het huishoudvertrek binnentredend: 'of er ook belet was?'

'Ha! Bar!' zei de ontvanger die het Handelsblad bij de gloeiende kachel zat te lezen: 'Laat menheer binnen, Truitje.' - Truitje ging.

Mevrouw Wester met eenig naaiwerk voor het theeblad gezeten, pikte in allerijl eenige pluisjes garen op die voor haar op de tafel verspreid lagen; gaf een zetje aan de moderateurlamp naar boven; zette den bril - dien ze waarlijk 's avonds al noodig had - spoedig af, borg dien met het kleine snuifdoosje in het - haar immer verzellend sleutelmandje; opende het fraaie ebbenhouten rijk met zilver gemonteerde en welvoorzien lepeldoosje zoo spoedig mogelijk, keerde het naar de zijde van een nog ledigen stoel bij de kachel, en had juist al die belangrijke, voor de ontvangst zoo noodige zaken verricht, toen de heer Bar binnentrad.

‘Welkom! welkom!’ riep de ontvanger terwijl hij zijn vriend bij de deur te gemoet trad en hem hartelijk de hand schudde: ‘Flink woord gehouden, m'n vriend. Wel weerga's wat ben je koud. Kom, spoedig de jas uit, zet je maar gauw op je gemak.’

‘Bonsoir, bonsoir!’ zei Bar terwijl hij de vriendelijke toespraak met een even hartelijk handschudden beantwoordde: ‘Hoe vaart mevrouw?’ vervolgde hij, op mevrouw Wester toetredend: ‘Mij dunkt à merveille, althans ik heb fameus aan u gewonnen. Nee, ik moet zeggen Wester, je vrouw ziet er patent uit; en jij - jongens, je bent als een burgemeester.’

‘Hoe vaar je, hoe vaar je!’ zei Wester, zich triomfant op de korte beentjes heen en weder wiegend. ‘Heerlijk man, in 't vette der aarde, tegen alle verdrukking in; en dan met zoo'n lastig huispeuzeltje! - Maar vriend, jij bent danig koud; kom, zet je hier lekkertjes in den fauteuil bij de kachel, dan zal mama je een warm kopje thee schenken, en dan zul je wel spoedig bekomen.’

‘Overheerlijk!’ hernam Bar, die inmiddels de overjas had uitgetrokken: ‘Overheerlijk! maar - die vriend is mij te kras,’ vervolgde hij, op de gloeiende kachel wijzend: ‘ik zal liever een weinig retireeren.’

‘Hier dan jongenlief,’ sprak Wester, den voor Bar bestemden leuningstoel van de kachel naast de tafel verplaatsend: ‘hier dan, vrindje, 'en mensch z'n lust 'en mensch z'n leven!’

‘Ja, ja, 't is wel waar,’ zeide mevrouw Wester, terwijl zij behendig het geopend lepeldoosje naar den kant verschoof waar Bar nu zitten zou: ‘Wester stookt al te hard. 't Is niet gezond, ik zeg het ieder oogenblik; maar die heeren hier te H., 't is juist of ze altijd bevroren zijn. 't Doet me plezier dat mijnheer Bar 't nu toch óók eens te warm vindt.’

‘Nu poes, schenk jij maar in;’ hernam Wester: ‘neem het vuur-

[p. 6]

scherm als je de kachel hindert, maar gun mij de warmte als ik je bidden mag. Kom Bartje, steek een sigaar in je hoofd, echte manilla's, zestig gulden de duizend. Hier is een aschbakje; hier zijn wasjes, doe nu alsof je t'huis waart, sans compliments, sans compliments!’

Terwijl de heeren nog eenigen tijd het gewichtige vraagstuk behandelden, of men de manilla-sigaar niet eigenlijk aan het dikke einde behoorde aan te steken; en zij straks den geur er van roemden, zag mevrouw Wester naar het min of meer ouderwetsche vuurscherm om, en bespeurende dat het vrij donker in den hoek tusschen den schoorsteenmantel en de secretaire was, en het dus zeker niet in 't oog zou vallen, schelde zij Truitje die, binnengekomen, door haar bevolen werd den vuurécran uit het salon te halen, maar - voorzichtig! Nadat mevrouw nu een geurig kopje oranje pecco had ingeschonken, kwam Truitje met het fraai mahoniehouten meubelstuk terug, en plaatste het waar mevrouw beval dat ze het zetten zou. Truitje had het vuurscherm zeer doelmatig geplaatst; doch mevrouw Wester had het toch niet juist zóo bedoeld, en herstelde dus de fout der dienstmaagd,

waardoor de warmte wel is waar langs het meubel haar tegen blaakte, doch waardoor ook het-
daarin geplaatste fraaie borduurwerk beter door Bar kon worden opgemerkt.

‘Hoor je't Wim, hoor je't, kind?’ riep de ontvanger, de vuurschermgedachten zijner wederhelft
storende: ‘Wij hebben een interessant persoon in huis: een aangerande. Kom Bar, vertel je historie
nog eens?’

‘U aangerand menheer Bar?’ zei mevrouw: ‘och heden! - Zult u een bitterkoekje....?’ voegde zij er
vriendelijk bij, en hield haar gast het zilveren trommeltje voor.

‘Dank u mevrouw, ik rook;’ zeide Bar.

‘Wester, jij - lieve?’ hernam mevrouw.

‘Gratias!’ zeide Wester, de manilla vertoonende.

‘O, gruns, aangerand!’ zei mevrouw weder: ‘heus aangerand?’

‘Och nee, 't is zoo erg niet;’ begon Bar terwijl hij zijn kopje thee langzaam en met onderscheiding
dronk, 't geen mevrouw Wester met genoeg bespeurde, hoezeer ze ook naar de
aanrandingshistorie verlangde.

‘Deelie, deelie!’ hernam Bar; en dan: ‘Nu ja 't was wel zoo heel belangrijk niet, maar toch - 't had erg
kunnen afloopen. Ja mevrouw, als 't postkarretje me niet ontzet had, dan lag de ondergeteekende
misschien vermoord in de sneeuw op den grindweg.’

‘Hemel, beware!’ riep mevrouw Wester: ‘Och hé, vertel toch....’

Bar wierp zich achter in den leuningstoel; sloeg de beenen recht gemakkelijk over elkander, en zijn
neus een bad van manillarook gevend, zonder echter om den geur te denken maar wel hoe hij zijn
verhaal romantisch genoeg zou inkleeden, begon hij met de opgesierde gevoelens die hem
aangaande Gods grootheid in de schep-

[p. 7]

ping hadden vervuld, hoe hij ieder takje, ieder sneeuwpareltje in den avondgloed met bewondering
had aangestaard, en eindelijk, schier in aanbidding verloren, achter zich de schreden had gehoord
van een manspersoon die hem maar al te verdacht was voorgekomen en - - Bar's verhaal was al te
romantisch en al te langdradig om het woordelijk terug te geven - en die hem dan in 't einde met
bedreigingen had aangemaand om - ‘met permissie mevrouw’ zich en profonds uit te kleeden, en
hebben en houwen af te geven; hoe hij - Bar - zich toen onverschrokken had getoond, maar zeker
voor den gespierden onverlaat had moeten onderdoen, wanneer deze niet lafhartig, zooals alle
booswichten zijn, het hazenpad had gekozen, dewijl de naderende postkar zijn schandelijk opzet
verrijdelde.

De grutten en hedens die mevrouw Wester gedurende Bar's verhaal had ontboezemd, werden, toen
dat verhaal geëindigd was, met een verbaasd: ‘t Is zonde!’ besloten, en het medelijdende
vrouwenhart gaf haar terstond de woorden op de lippen: ‘Maar u hebt toch geen letsel bekomen?’

‘Niet van beteekenis; wij zijn voor geen klein geruchtje vervaard;’ antwoordde de heldhaftige Bar,
maar, toen na dit gezegde, voor Milord den grooten bruinen jachthond, door Truitje de deur werd
geopend, en deze een vreemdeling bespeurende, grommend binnenstapte, toen kwam Bar bij zich
zelve tot het bewustzijn dat hij - krachtig gebluft had.

'Koest Milord! - hier!' riep Wester, die den onvredelievenden aard van zijn hond kende, en op Bar's gelaat eenige bezorgdheid meende te bespeuren. Toen Bar Milord niet meer hoorde brommen, maar hem rustig achter de kachel zag liggen, bekwam hij van den schrik, en zijn niet onopgemerkte vrees een weinig willende vergoelijken, sprak hij: 'Ja, om je de waarheid te zeggen, sinds die herhaalde gevallen van hondsdolheid ben ik niet schrikkelijk hondachtig meer.'

'Ha!' lachte Wester, hem in de rede vallend: 'Was je bang dat Milord dol was?'

Bar kreeg een kleur, en 't gesprek dat niet in zijn voordeel liep, op een ander onderwerp brengend, hernam hij: 'A Propos, Breeker heeft mij de gelden voor je meegegeven;' en de porte-monnaie te voorschijn halend, zocht hij, met de woorden: 'Affaires gaan voor;' tusschen eenige muntbiljetten naar de drie bankjes van honderd gulden, die hij eindelijk vertoonde en met de woorden: 'Je moogt van geluk spreken dat ze binnen zijn;' aan Wester overhandigde.

'In orde, in orde!' zei de ontvanger, de bankbriefjes één voor één tegen het licht beschouwend: 'Dankje voor de moeite. Ja man, dat is aardig geld; je moet weten, dat ik daar al heel mooi ben aangekomen. Verbeel je, 't was te B. paardenmarkt. Ik was er toevallig, en bleef aan een paard hangen; en mooi dier op 't oog:

[p. 8]

Holsteinsch ras, dat voor de tilbury wel pareeren zou. Wim was wat in de lucht dat ze nu eindelijk met manlief eens zou kunnen toeren, met de eigen viervoet, weetje; - 'k had anders altijd een huurbonk uit de Roskam. - Maar zie, toen de liefhebbers hier den Holsteiner bezien en gekeurd hadden, vernam ik tot mijn leedwezen, dat hij zoo weerga's volvoetig was, dat hij, in plaats van honderdvijftig, geen vijftig gulden bij publieken verkoop zou hebben opgebracht. Wat te doen? - ik voerde hem flink haver en brood, ik liet hem poetsen en rossen dat het zoo'n aard had, en toen Breeker nu op een avond in 't dorp was, bracht hij mij een bezoek. 't Gesprek kwam op paarden. Ik vertelde hem wonderen van mijn Holsteiner. Hij wilde hem zien. Ik dacht' - hier maakte Wester een beteekenend knipoogje - 'natuurlijk niet aan verkopen.' 'Nou vraag eens;' zei Breeker. 'Och nee,' zei ik: 't is m'n liefhebberij.' 'Tweehonderd?' hernam Breeker. 'Kom, ben je mal,' zei ik. 't Puikpaardje moest nog eens, maar steeds op een eerbiedige distantie, bekeken worden, want Breeker is altijd bang voor achteruit slaan; en hij keurde het beestje dan toch zóo fraai, dat hij er nog vijftig en eindelijk nóg eens vijftig opzette. Ik sloeg, om hem genoeg te doen - hoe keur je 'm? - eindelijk toe. 't Paard is eergisteren naar O. gebracht en, ik heb de duiten in den zak.'

Na dit glimlachend opgedischt verhaal, brak Wester in een schaterend lachen los, en Bar en ook mevrouw lachten hartelijk mede.

'Ja ja,' riep mevrouw eindelijk, het lachtrio afbrekend: 'die Wester is een schacheraar in zijn hart.'

'Een schacheraar!' zeide Wester: 'nee poes, da's 'en dolle uitdrukking. Dat is handel. Wat zeg jij, Bar?'

'Welzeker, 't is zeer gepermitteerd;' antwoordde de gevraagde.

'Ja, of het er wel glad door kan, dat weet ik toch niet,' hernam mevrouw: 't is toch een kleine afzetterij.'

'Wel allemachtig!' riep Wester, terwijl hij de kachel opnieuw met steenkolen vulde: 'afzetterij! kom, dat klinkt al heel onnoozel. Dan is Brix de fabrikant, die smokkelt dat ieder het weet maar die er altijd tusschen door draait, ook 'en afzetter; dan zijn er zooveel die je afzetter kunt noemen. Wel allemachtig! dan is de heele handel afzetterij. Nee, als dát doodzonde is, dan zal 't hier boven dun bezet zijn. - Kom kind, schenk jij maar eens in.'

Het bedoelde kind glimlachte hoofdschuddend, maar voldeed aan manliefs bevelend verzoek.

‘t Is toch recht gezellig,’ vatte Bar weer het woord op: ‘als het buiten zoo akelig koud is, dat men dan binnen zoo fideel en warmpjes gezeten is. He! verbeel je nu eens de arme slokkers die geen chemise - met verlof - aan 't lijf hebben, dan kan men zich zoo recht verkneuteren,’

[p. 9]

‘Juist wat ik gisteren nog zei - niewaar Wim?’ hernam Wester: ‘Ik heb altijd de meeste voldoening van mijn vet der aarde als het koud is.’

‘Ja,’ zei mevrouw Wester: ‘dat stemt zoo dankbaar.’

‘Wel waar mevrouw,’ hernam Bar: ‘als we zoo op onze voorrechten zien, boven duizenden onzer mede créaturen, dan hebben we alle reden tot dankbaarheid.’

‘t Moet op vele plaatsen ook bitter en bitter gesteld zijn,’ zei mevrouw: ‘Alles is zoo razend duur - verbeeld je: vier gulden tien de aardappelen, en alles naar rato.’

‘En wij mogen blij zijn,’ sprak Wester: ‘dat we ze tot dien prijs binnen hebben, want Stuijer de groenboer, verkoopt ze nu aan Jan rap en z'n maat voor vier en drie kwart.’

‘Ja, 't is wel erg als men het goed bedenkt; 't is haast niet te betalen voor de smalle gemeente;’ hernam Bar, die waarlijk niet ongevoelig, maar ook al een mensch was zooals er wel meer zijn.

‘Erg!....’ riep de ontvanger: ‘kom, beste vriend, leuter nu toch niet met den grooten hoop mee. Waarachtig, geloof me, dat volkje is er nog beter aan toe dan andere jaren. Uitdeelingen in massa's; intekeningslijsten, collecten ieder oogenblik; zou je wel willen gelooven, dat ik op m'n woord van eer al wel twintig gulden sedert een maand drie vier, aan al dat gemaal ben kwijt geraakt.’

‘Och kom!’ zei Bar.

‘Ja,’ hernam Wester: ‘en dan moet je Wim eens vragen hoeveel centen zij per dag wel aan dat bedelgespuis uitgeeft.’

‘Oh hé!’ zei mevrouw, met een gezicht alsof de som dier centen wel duizend gulden bedroeg.

‘Nee, 't is meer dan meer;’ hervatte Wester: ‘Och geloof me: veel geschreeuw, weinig nood! Ik ben er heel gerust op; in ons land bestaat geen gebrek. Laten ze net praten wat ze willen, maar ik geef er mooi de brui van om me al dat geschreeuw aan te trekken, en enfin, je kunt nou zoo braaf en Kristelijk denken als je wilt - en waarachtig ik ben niet ongevoelig - maar wat die dominé's praten, altijd van geven en altijd van nood der armen, dat riekt vreeselijk naar 't communisme, en daar bedankt Wester hartelijk voor. Ik heb zelf vrouw en kinderen, en dus - basta! - Ernstig kan ik ook zijn als 't te pas komt, en dan zeg ik, dat God voor ieder zorgt, en elk zijn deel geeft, en wat Hij beschikt zal toch wel wijs en goed zijn.’

Die laatste beschouwing van den ontvanger was zóo juist en zóo waar, dat mevrouw Wester en Bar haar volkomen beaamden.

‘Apropos van je kinderen;’ zei Bar: ‘daar heb ik nog niet bepaald naar gevraagd; zijn ze wel, mevrouw? Carolientje en Careltje....?’

‘Charreltje,’ zeide mevrouw verbeterend: ‘O dank u; bijzonder. Zij zullen zeker wel zóo eens binnenkomen - wacht;’ - en zij schelde.

[p. 10]

‘Dat verheugt me;’ zei Bar: ‘t Is 'en groot voorrecht als die kleine springers flink opgroeien. Bij onzen buurman Klinkert is het altijd gehaspel, dan is de een ziek en dan de ander; altijd wat.’

‘Och gruns,’ hernam mevrouw: ‘dat komt ook omdat die menschen geen tact hebben met kinderen om te gaan. De manier van opvoeding mijnheer Bar, o dat scheelt zoo énorm veel: weet u, ik vertroetel de kinderen niet; ik laat ze bij goed weer de lucht genieten, dat versterkt; maar goed warm gekleed, flanel, flink flanel, en dan goed gezond voedsel, ziet u; men kan er veel aan doen.’

‘Alles kan men er aan doen,’ riep Wester: ‘dat heb ik ondervonden. Mijne ouders hebben mij even zoo opgebracht, en ik ben, voor zoo ver ik mij herinner, nooit ziek geweest. Altijd krachtige spijzen. Vleesch, weetje, geeft vleesch; en als vader wijn dronk dan moest Willem ook eens drinken.’

‘Ferm he!’ liet hij er op volgen, terwijl hij zijn corpulentie met welgevallen beschouwde: ‘en een borst - als een aanbeeld, kijk maar,’ en hij gaf drie harde slagen op de zich verheffende borst: ‘Eigen schuld, eigen schuld, als de kinderen papkinderen blijven! Geef ze lucht; geef ze krachtig voedsel; bewaar ze voor kou of hitte, en je zult sterke menschen vormen.’

Gedurende Westers oogenschijnlijk zoo steek houdende alleenspraak, was inmiddels Truitje op het schellen van mevrouw binnengekomen, en belast geworden om den jongenheer en de jongejuffrouw binnen te brengen; en juist had de ontvanger geëindigd, toen Truitje de beide frissche doch schuchtere kinderen de kamer binnendroeg.

‘Welnu kinderen, hoe is het?’ riep mevrouw Wester de kleinen toe: ‘wat blijf jelui daar aan de deur als stoutertjes staan? Kom, gaat eens spoedig naar mijnheer Bar en vraag mijnheer eens hoe hij vaart.’

De kleine zwartkop keek zijn blond zusje aan, die, met het vingertje in den mond, langs haar neusje keek, en, zich eensklaps vermannend, smeed hij zich op den grond, kroop op handen en voeten onder de tafel, en begon zijne moeder aan de japon te trekken.

‘Foei, stoutert, foei, kom onder de tafel uit!’ zei mama weder: ‘en kom jij dan ook bij Maatje, Karolientje? Foei, wat ben jelui nu dolle kinderen! 't Is anders een origineeltje, die jongen;’ vervolgde mevrouw, vriend Bar aanzien: ‘al...tijd vol grapjes; dan dit en dan dat; hê Wes? - Gisteren nog; nou moet u weten dat de meid kwam zeggen dat Kobus Knor er was om een centje. Charreltje was juist binnen. Ik gaf hem een aalmoesje voor den armen man, en nu liep de guit er mee naar de deur, maar terwijl hij hem de gift’ - mevrouw kon er niet toe geraken om de aalmoes bij den waren naam te noemen - ‘in de hand stopte, begon de schalk tevens vreeselijk te knorren, even als hij de biggen bij

[p. 11]

buurman had hooren doen. Weet u, de man heette Knor,’ liet mevrouw er nog op volgen, vrezend dat Bar de aardigheid niet begrepen had.

‘Hahaha!’ lachte Bar - wel een weinig gemaakt, en het echtpaar Wester meende, bij de herinnering van die aardigheid, te stikken van 't lachen.

‘Knurr, knurr, knurr,’ klonk het zeer onnatuurlijk biggengeluid nu eensklaps van onder de tafel; en toen daarop het gelach nog verdubbelde, knurde het ook nog éens zoo hard; en Karolientje, die toch ook eenig aandeel in de geestigheid van haar broertje scheen te begeeren, dook insgelijks, en knurde met Charreltje mee, zoo onnatuurlijk schel, dat het - behalve voor de ouders - akelig was om aan te hooren.

‘Schei toch uit, schei toch uit!’ riep de ontvanger eindelijk, toen het geknur wat heel lang duurde, en hij zag dat Bar niet meer lachte: ‘Kom er uit, bengels! of ik zal je bij dit en bij dat eens anders spreken!’ Wij weten het, Wester hield van een krachtige(!) opvoeding.

Voor het dit en datse gesprek, schenen genoemde bengels, onder de tafel minder bevreesd te zijn dan wanneer ze voor den dag kwamen, en dus oordeelden ze het verstandig om maar te blijven waar ze waren.

Wester, die te gemakkelijk bij zijn kacheltje zat dan dat hij zijn bedreiging ten uitvoer zou brengen, veranderde van stelling, en zei: ‘Kom nu aardige schelmpjes, kom maar voor den dag, dan zal moes je wel wat uit het trommeltje geven.’

Daar had vader Wester de juiste snaar getroffen, en in een oogenblik stonden de schelmpjes aan moeders schoot, die, haar wereld kennende, eerst nogmaals den heer Bar ‘een gevalletje’ aanbod, en toen aan de kinderen het beloofde toereikte.

‘Ajakkes bitterkoekjes - die lust ik niet!’ zei het manneke de tong uitstekend: ‘ik dacht dat 't theeschuim zou zijn.’

‘Lust je dat niet?’ zei de moeder: ‘goed dan; daar Karolientje, daar heb je 't bitterkoekje van broertje erbij.’

Karolientje, die het koekje No. één al naar binnen had, greep haastig naar No. twee, en wilde het juist aan den mond brengen, toen Charreltje, met de lieve woorden: ‘Blijf af, lillekert!’ haar een nijldigen slag met zijn klein handje op het aangezicht gaf. Daar waren de poppen aan 't dansen. Karolientje die het koekje uit de hand was gevallen, gaf schreeuwend weerom wat ze van broertje ontvangen had. Klets, klets ging het nu van weerskanten, en het gehuil en geraas was zoo onverdraaglijk, dat zelfs mama het geraden vond daaraan een einde te maken; en opstaande nam zij de kinderen ieder bij een arm, en verliet zoo met de lieve spruitjes de kamer.

[p. 12]

‘t Heeft wat in!’ zei Wester, toen die bui was overgedreven: ‘Trouw nooit als de rust je lief is; 't heeft wat in, eer de jongens gevestigd, en de meisjes aan den man zijn! - Waarachtig, 't is 'en mooie maar 'en moeilijke betrekking het vaderschap; ik verzeker je dat er met die snaakjes wat te stellen is.’

‘Ja 't is zeker hard zooals je er voor tobben moet;’ zei Bar glimlachend: ‘Ik heb waarlijk medelijden met je.’

Mevrouw Wester was weer binnengekomen, en met de vergoelijking dat Charreltje een weinig koortsig was, en Karolientje van ieder ander alles, maar van broertje niets verdragen kon, gaf zij manlief een wenk, waarop deze inviel:

‘Komaan, als Bar lust heeft, met plezier! Hou je van een ombertje, vriend? We hebben 't zoo even over afzetterij gehad; kom, we zullen eens zien Wimpje of we Bar de beurs wat kunnen lichten. Ik zag met genoegen dat ze wel voorzien is.’

Bar vond in dat laatste gezegde wel iets streelends; en blufte: ‘och, dat hij maar iets bij zich gestoken had, men wist niet hoe het te pas kon komen;’ en besloot:

‘Met genoegen! Ik ben wel een brekebeen, maar met toegevendheid van mevrouw, zal ik er misschien wel dóór rollen.’

De meid werd weder gescheld. Het fraaie speeltafeltje werd door haar aangedragen; twee bougies op zilveren kandelaars werden ontstoken, en de stoelen bijgeschoven. Truitje nam, op bevel, den theeboel mede naar achter, en de echtgenooten plaatsten zich met den vriend aan de ombretafel.

‘Sans prendre met vijf matadors en vôle in de beste,’ zei mevrouw Wester met een effen gezicht, toen er reeds eenige spelletjes waren gespeeld, die haar een berg viesjes hadden bezorgd: ‘Sans prendre, matadors, vôle, beste,’ vervolgde zij nadenkend, ‘zesentwintig viesjes mijneheeren!’

‘Wel beestachtig!’ riep de ontvanger: ‘da's waarachtig afzetterij! Hoe is 't Wim, schaam jij je niet? Speel je wel zuiver?’

Mevrouw Wester kreeg een kleur als vuur, en antwoordde: ‘Foei man, is dat nu een uitval! Je moest een beetje op je woorden letten! foei!’

‘Nou daar zijn ze!’ hernam de ontvanger, terwijl hij haar de viezen toeschoof. Bar deed met een vriendelijk lachje - als ontving hij er tweemaal zooveel - hetzelfde, en het spel werd voortgezet.

Behalve de gewone ombretermen, als: vragen, passen enz. enz. werd er weinig gesproken. De ontvanger alleen kraamde somwijlen de ouderwetsche geestigheden uit, van: Alle menschen hebben harten; alle honden krijgen schoppen; alle huizen hebben ruiten en alle paarden eten klaver, terwijl, met al die aardigheden, de echtgenooten Wester in compagnie, het viesjesdoosje van den gast, tot op twee na, hadden leeg gespeeld.

[p. 13]

‘Hoe is 't Wim!’ sprak Wester weder: ‘komt er niets te drinken? Onze man moet wat hebben, want zoo gaat het niet. Mij dunkt, een flink glas punch zal je nieuwen moed geven Bartje. Kom Wim, laat jij dien boel eens aanrukken, dan zullen wij er den brand nog eens insteken.’

Het spel werd nu een oogenblik gestaakt. De brand werd er ingestoken. De punch rukte aan, en toen het eerste glaasje was ingeschonken zei Wester: ‘Sakkerloot ja, we hebben nog niet eens 't viesje bepaald. Hoeveel speel jij altijd Bar?’

‘Och, onverschillig;’ antwoordde Bar: ‘zooals je gewoon bent.’

‘Ja,’ hernam Wester: ‘nog al verschillend: baron van Drumpel wil nooit minder dan een kwartje, maar dat vinden wij wel wat kras; vinje niet?’

‘Och!’ zei Bar, die zich groot hield, ofschoon hij het niet wel wat, maar vreeslijk kras vond.

‘En jij Wim?’ hernam Wester.

‘Dat moeten de heeren weten;’ antwoordde mevrouw: ‘Je weet wel Wes, 't is mij volkomen hetzelfde.’

‘Nou komaan dan maar,’ zei Wester, als ware hij de verliezende persoon: ‘'t kan lijen van avond, de Holsteiner is er goed voor.’

Mevrouw bood nu den heeren de ingeschonken punch, en plaatste zich toen weder aan haar ombrepartijtje.

‘O! als u niet kwalijk neemt,’ zei Bar: ‘mag ik dan zoo vrij wezen, dezen kandelaar op de groote tafel te zetten: 't is wat gedrongen, - en met het glaasje.’

‘Welzeker,’ zei mevrouw, terwijl ze haar fijn geborduurd zakdoek opraapte en met een bloedrood gezicht weer te voorschijn kwam.

De kandelaar werd verplaatst; het partijtje voortgezet; de flesch met siroop van punch dapper aangesproken, en Bar, die zich nu meer en meer door de fortuin zag begunstigd, had niet alleen spoedig zijn verlies herwonnen, maar moest, toen de klok twaalf uren sloeg, aan zijn vriend reeds vijftig viesjes te goed houden, terwijl mevrouw er hem ingelijks, reeds een twaalfstal was schuldig gebleven.

‘De d..... mag weten wat die kaarten bezielt!’ riep Wester eindelijk met een glimmend gezicht: ‘Ik krijg geene enkele kaart. - Kom, sans pendre!’ - Wester verloor de sans pendre. De aardigheden van den ontvanger werden langzamerhand van wat platter allooï, en mevrouw Wester, die weer wat opgekrabbeld was, terwijl manlief steeds verloor, vond het raadzaam, om onaangenaamheden te voorkomen, het spel te eindigen, en zei dus, naar de pendule ziende: ‘Wat dunk je Wes, zouden we ook 'en toertje bepalen?’

‘Mij goed, voor den w.....!’ riep de ontvanger: ‘Aan jou, Wim, geef op!’ Het toertje, dat Wester geen voordeel aanbracht, was dan eindelijk afgespeeld, en met een verlies van zes en negentig viesjes aan Bar, en een vijftal aan zijne vrouw, stond de ont-

[p. 14]

vanger op, en zich geweld aandoende om voor den vriend zijn fatsoen te bewaren, betaalde hij met schijnbare kalmte de vier en twintig gulden aan Bar, en één gulden vijf en twintig aan zijne vrouw.

Het eenvoudige boterhammetje, dat Bar door mevrouw werd verzocht voor lief te nemen, kwam langzamerhand op tafel, en bestond uit eenige broodsoorten, benevens ossetong, rookvleesch en kaas, terwijl de ansjovis met geroosterd brood, en de fraaie porseleinen schotel met heerlijke kastanjes gevuld, het eenvoudige voltooïden.

‘Komaan,’ zei Wester, die, nu de kaarten maar uit de handen waren, ook weer de oude was: ‘komaan, tast toe! Waar beginnen we mee, poes?’

‘Zouden we niet eerst...’ sprak mevrouw, terwijl ze met gevouwen handen en half gesloten oogen de heeren beurtelings aanzag.

‘Bidden?’ zei Wester: ‘Wel lieve Hemel, wat 'en onschuld! Kom, je bent toch wijzer, en Bar ook zoo ik hopen wil. Wat 'en dwaasheid - bidden als je alles voor den neus staat. 't Is goed als de kinders er bij zijn; maar die komedies daar hou ik niet van.’

In stee van het bidden, 't geen Wester een dwaasheid oordeelde, ontstond er, om de juiste aanmerking van den ontvanger, weder een daverend trio-gelach.

De goede gaven werden genuttigd, en het gesprek, dat steeds levendig en luidruchtig bleef, waartoe een stevig glas wijn veel bijbracht, kwam weder, bij het keuren der fijne botertimpjes, op de duurte der levensmiddelen, en mevrouw Wester zei: ‘Ja, 't is niet om over te klagen, maar zou u wel willen gelooven dat die kleine eenvoudige broodjes nog vijf centen het stuk kosten.’

‘Lieve hemel!’ riep Bar, die eigenlijk niet wist wat ze in de gewone tijden kostten.

‘Och, leuter nou toch niet weer over die prijzen van eten en drinken; 't is altijd hetzelfde liedje!’ zei Wester: ‘Je hebt immers alles wat je wilt. - Komt ze te kort met het maandgeld, weet-je Bar, dan is Wesje er goed voor. Allo kerel, drink je glas eens uit, en Wim, maak jij dan dat we 'en grijsaard op tafel krijgen.’

De ui van Wester was Wim bekend, en spoedig stond de flesch champagne met de verzilverde kurk voor den ontvanger.

'Nee, doe dat nu niet,' zei Bar, wien al die overvloed toch eenigermate tot nadenken bracht: 'Waarlijk, het is meer dan wel; denk toch ook aan de dure tijden.'

Dat was beleedigend, en Bar zag dat Wester, die, ofschoon dorpsontvanger, toch een zeer welgesteld man was, het bloed naar 't aangezicht steeg. 'Hoe, wat meen je!' riep hij met moeite een nog heviger toon onderdrukkend: 'Denk je dat ik er krom voor zal moeten liggen? - Meen je dat zoo'n lamme flesch me ruïneeren zal? - Lus je'm niet, à la bonne heure, maar geen glosses asjeblief!'

[p. 15]

'Heer - Wes,' zei mevrouw, die zag dat Bar verlegen met de zaak was.

'Tutterletu!' hernam Wester, het ijzerdraad los draaiend: 'ik weet wel, Bartje meent het zoo niet; excuseer m'n uitval; maar dat takseeren vind ik zoo miserabel. Les bons amis!' en, paf vloog de kurk naar boven, terwijl mevrouw geen gezicht vertrok, om niet te toonen dat zij er bang voor was.

Weldra parelde nu het kostbare vocht in de lange glazen, en de verschillende vriendschapstoosten die met dat edele nat werden gedronken, besloot de gastheer met den gloeienden toost: op den aanhou van de vorst, omdat de sneeuw nu juist mooi lag, en hij met Bar en Wim morgen eens ferm dacht te arren.

De pendule sloeg half één; en mevrouw die al eenige malen een geeuw onderdrukt had, maakte de opmerking dat mijnheer Bar wel vermoeid zou zijn; dat hij zeker wel trek naar de veeren zou hebben, en dat ze dat ook wel begrijpen kon, na zoo'n wandeling enz. enz.

'Loop, we zitten nog veel te fideel!' zei Wester: 'als jij wilt, ruk er dan uit; wij knappen nog een grijsaardje. Nacht poes, laat den boel maar staan, dat kan Trui morgen wel aan kant maken.'

De poes, die waarlijk slaap had, scharrelde nog zoo wat hier en daar; ontstak toen een der gereedstaande blakerkaarsjes, en, met een: 'La bonne nuit menheer Bar,' en een: 'Tot zoo, Wes,' maakte zij haar bevallig compliment voor de heeren. - Bar stond natuurlijk ook op, maakte een eenigszins vreemdsoortige buiging voor zijne gastvrouw, en op haar gezegde: 'Als u soms te weinig dek mocht hebben, zult u dan maar zoo goed zijn het donzen dekbedje van het andere ledikant te nemen;' was het bescheid: 'O, u is wel goed;' en mevrouw vertrok.

'Ziezoo,' zei Wester, terwijl de kurk van den tweeden grijsaard met krachtig geluid haar gedwongene plaats verliet: 'Als de wijfjes van den vloer zijn, dan worden de vrienden eerst fideel. Deksels nou moesten we Van Drumpel nog hier hebben! Ken je'm? 'en eeuwig fideele kerel! Je hebt van avond geomberd, maar je moest eens met hém spelen. 't Is meestal twee, drie uur, eer we ophouden; en dan kun je nagaan - 'en kwartje! - 'k Heb laatst eens drie en veertig gulden verloren, maar eergisteren er ook weer dertig gewonnen. L'or n'est qu'une chimère; sachons, sachons nous en servir! Toe drink uit - of wil je 'en bierglas? Hier, pak aan.... maar die weergasche lamp - is ie lens? Toe pomp eens op. - A la santé des belles, à la santé des belles!' Zoo zong en redeneerde Wester op verhoogden toon voort; en Bar, die de oogen haast niet open kon houden van vermoeyenis en van nog iets...? pompte met een onvaste hand de moderateur op, en zei, zich geweld doende om iets te zeggen - want het spraakwater heeft bij

[p. 16]

sommigen ook een andere uitwerking -: 'Ze verslinden veel die mod-de-rateurs.'

'Verslinden, bah! oude wijven praat!' riep Wester, wien soortgelijke aanmerkingen in 't geheel niet meer bevielen: 'Verslinden!?' denk je, dat ze champagne slurpen? Als de olie drie gulden de flesch

gold - maar nou! 't is 'en lamme aanmerking. Schenker schenk er nog eens in,' - en de ontvanger vervolgde schenkende en drinkende, zijn schor aangeheven lied.

Bar, wiens gestel tegen die verschillende soorten van geestrijk vocht, als punch en diverse wijnen, niet bestand was, voelde zich lang niet prettig; en, hadden de verschillende spijzen hem best gesmaakt, ze droegen er nu zeker niet toe bij om zijn toestand aangenamer te maken. Ernstig begon hij alzoo op het middel te zinnen dat hem in 't bed kon brengen, en zei dus, zijn vroolijken (?) gastheer aanzijnde: 'Deksels Wes, we moesten nu ook maar verkassen. Ik ben om je de waarheid te zeggen, vreeselijk moe. Zeg, wat dunk je....?'

'Allemachtig flauw!' schreeuwde Wester: 'Voor mijn part, snij uit maar; als Drumpel hier was, dan zou je wat anders zien! Vive la compagnie... e, vive la, vive la....' Bar, die begreep, dat er toch een eind aan moest komen, stond op; gaf den steeds doorzingenden vriend den nachtgroet met een handdruk; ging met onvaste schreden naar zijn blaker; ontstak de kaars, en met een: 'Nee maar Wes, je moest nu óók gaan;' verliet hij de kamer, en vraagde aan Truitje, die zich toevallig (?) in den gang bevond, om hem de logeerkamer te willen wijzen.

De koude van de logeerkamer, hoewel er in den vooravond een turfje had gebrand, deed Bar een weinig bekomen; en, zich spoedig ontkleedend, dacht hij nog - schoon vrij verward - aan koude en warmte; aan honger en overvloed; en besloot, zijn avondbede maar achterwege te laten, dewijl het toch wat erg was om, zoo raar, zoo soezig, voor den grooten Koning te verschijnen.

Wat Wester betref, - toen de tweede grijsaard ledig was - Bar had er maar één glas van gedronken - vielen hem de oogen dicht, en hij sliep in de huiskamer.

Toen het stil was geworden kwam Truitje eens een kijkje nemen; en, haar heer in de diepste rust zijnde, goot zij de kliek rooden wijn in een bierglas, keurde evenzeer eenige timpjes en krentebroodjes haren smaak waardig, en keerde naar de keuken terug, waar zij de duttende keukenmaagd, met de woorden: 'Kom, naar bed; 't is binnen tot rust gekomen;' gemakkelijk tot den tocht naar het meiden-kamertje bewoog.